

УДК 336

ГАВЛОВСЬКА Н. І.,  
РУДНІЧЕНКО Є. М.

Хмельницький національний університет

## ТЕОРЕТИЧНІ КОНЦЕПТИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ: СУТНІСТЬ ТА ВІДМІННОСТІ

У статті досліджено співвідношення визначень «управління» і «адміністрування». Наведено поняття «публічне адміністрування» та «публічне управління» та виділено характерні особливості цих понять. Публічне адміністрування складається з сукупності елементів, що взаємопов'язані між собою, а саме: 1) органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, інші суб'єкти, що забезпечують виконання законів та діють в публічних інтересах; 2) різновид управлінської діяльності інституцій публічної влади; 3) скоординовані групові дії та взаємодія законодавчої, виконавчої та судової гілок влади в державних справах. Публічне управління стосується ефективного функціонування всієї системи політичних інституцій.

*Ключові слова:* управління, адміністрування, публічне адміністрування, публічне управління, елементи публічного адміністрування, інституції публічної влади, органи державної влади.

HAVLOVSKA N.,  
RUDNICHENKO YE.  
Khmelnytskyi National University

## THEORETICAL CONCEPTS OF PUBLIC MANAGEMENT AND PUBLIC ADMINISTRATION: ESSENCE AND DISTINCTIONS

The article analyzes the relation between definitions of «management» and «administration». The concept of «public administration» and «public administration» is presented and the characteristic features of these concepts are singled out. Public administration consists of a set of elements that are interrelated, namely: 1) executive bodies, local authorities, other actors that ensure the implementation of laws and act in the public interest; 2) the type of management activities of public authorities; 3) coordinated group actions and interaction of the legislative, executive and judicial branches of government in public affairs. Public administration is a coordinated group action of public authorities that enforces laws and acts in the public interest in accordance with defined strategic objectives. Public administration refers to the effective functioning of the whole system of political institutions. Public administration is a system of managerial approaches and technologies of macro and meso-level, which ensures the implementation of functions of state institutions and fosters their interaction with society. Public administration is a larger category, since it is formed on a systematic basis and involves a managerial «variety» of ideas, views, methods and tools. Accordingly, «public administration» is somewhat limited in terms of the functional responsibilities of public institutions and has a normative component as a priority.

*Key words:* management, administration, public administration, public administration, elements of public administration, public authority institutions, state authorities.

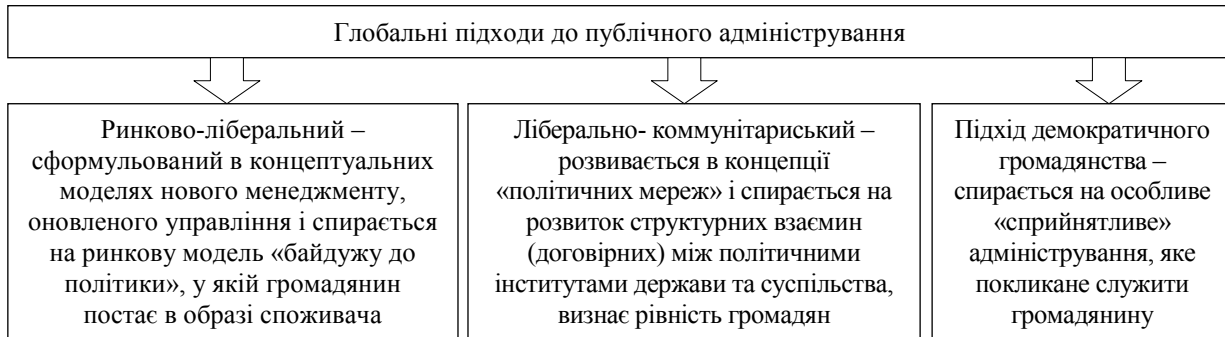
**Постановка проблеми.** Трансформація соціально-економічних процесів макро-, мезо- та мікрорівнів обумовлює необхідність формування нових управлінських підходів та удосконалення наявних управлінських технологій. Особливо це стосується управління вітчизняними державними інституціями, що об'єктивно потребують реформ в управлінні загалом та механізмах взаємодії із суспільством. В цілому, можна стверджувати, що наука управління зазнала вагомих еволюційних змін в частині державного управління. Проте досі залишається недостатньо дослідженим питання щодо відмінності дефініцій «публічне адміністрування» та «публічне управління», які стали надзвичайно популярними в останні роки. У зв'язку з цим, виникає необхідність уточнення понятійного апарату щодо зазначених категорій та дослідження їх сутності.

**Аналіз останніх досліджень та публікацій.** Теоретичні концепти публічного управління та публічного адміністрування досліджуються у працях таких вітчизняних і зарубіжних науковців, як М. Бутко, В. Загорський, В. Корженк, Л. Мажник, Л. Прокопенко, Х. Рейні, О. Ястремська та інші.

**Постановка завдання.** Основним завданням дослідження є аналіз теоретичних концептів публічного управління та публічного адміністрування та формування загального бачення щодо диференціації зазначених понять.

**Основні результати дослідження.** Для проведення ґрунтовного аналізу існуючих підходів і формування авторської позиції щодо диференціації зазначених понять, необхідно дослідити окремі їх елементи. Тому, цілком логічно висвітлити сутність спільної складової «публічне». Поняття «публічний» походить від латинського слова publicus – суспільний, народний, громадський. Мовознавець-лексиколог та перекладач Юліан Кобилянський у своєму латинсько-українському словнику слово publicus перекладає як «людовий, народний, громадський, державний». Словник іншомовних слів визначає поняття «публічний» як відкритий, гласний, суспільний [20, с. 560]. «Новий тлумачний словник української мови» подає кілька значень слова «публічний»: 1. Який відбувається в присутності публіки, людей; прилюдний, привселюдний, гласний, відкритий. 2. Призначений для широкого відвідування, користування; громадський, загальний, загальнодоступний. 3.

Стосується публіки [10, с. 843]. Відомий вітчизняний науковець з аналізу державної політики О. Кілієвич перекладає англійське слово «public» на українську мову як «громадський, публічний, державний» [4, с. 292]. Тобто зазначене поняття у більшості дослідників пов'язане із відкритістю, громадськістю, державністю, що є обов'язковими елементами управління демократичним суспільством. Нижче проаналізуємо наявні підходи до розуміння популярного на сьогодні поняття «публічне адміністрування». Варто підкреслити, що в сучасних умовах публічне адміністрування охоплює безліч інститутів сучасного суспільства та знаходиться в призмі трьох глобальних підходів (рис. 1).



**Рис. 1. Глобальні підходи до публічного адміністрування [15, с. 6]**

Прийнято вважати, що еволюція підходів до розуміння публічного адміністрування починається з XI ст., коли з'являється самостійне поняття «публічний службовець». Публічне адміністрування (public administration) протягом XX ст. розвивалось як невід'ємна частина політичної науки (political science) у відриві від предметного поля і підходів, розроблених у менеджменті (generic management). Як у вітчизняній, так і в закордонній науці та практиці управління, проблема відносин бізнесу, влади і суспільства завжди була однією з найбільш актуальних тем. На початку XXI ст. стало очевидно, що сфери та інтереси бізнесу і політики, політики і суспільства, ринку і суспільства стали все більше відокремлюватись один від одного. Аналогічна тенденція до розділу і методологічної відокремленості проявлялась в економічних, політичних і соціально-гуманітарних науках. Це знайшло відображення і в підходах до публічного адміністрування [17, с. 19].

Аналіз існуючих підходів в науковій літературі щодо визначення поняття «публічне адміністрування» наведено у табл. 1.

Таблиця 1

**Визначення поняття «публічне адміністрування»**

Автор, джерело	Визначення поняття
Енциклопедія державного управління [2, с. 489]	різновид управлінської діяльності інституцій публічної влади, завдяки якій держава та громадянське суспільство забезпечують самокерованість (самоврядність) усієї суспільної системи та її розвиток у певному, визначеному напрямку
за заг. ред. Корженка В., Мельтохової Н. [14, с. 28]	органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, інші суб'єкти, які відповідно до законодавчих чи договірних повноважень забезпечують виконання законів та діють в публічних інтересах
за заг. ред. Прокопенка Л. [3, с. 77–78]	це цілеспрямована взаємодія публічних адміністрацій з юридичними і фізичними особами з приводу забезпечення реалізації законів та виконання основних функцій: орієнтуючого планування, яке визначає бажані напрями розвитку, створення правових, економічних та інших умов для реалізації інтересів учасників взаємодії, розподілу праці, кооперування та координування діяльності, а також моніторинг результатів
Колесникова К. [5]	як складова публічного управління (врядування), метою якого є розвиток держави на засадах демократії з використанням ефективних новітніх методів і технологій управління та спрямованих на забезпечення громадян на рівні світових стандартів
Мартиненко В. [8, с. 20–21]	є формою реалізації публічного управління, яке здійснюють представницькі органи демократичного врядування через свої виконавчі структури
Колпаков В. [6]	діяльність суб'єкта публічної адміністрації, що спрямована на виконання владних повноважень публічного змісту і яка використовує засоби управління, надання адміністративних послуг, участь у відносинах відповідальності суб'єктів публічної адміністрації, застосування заходів впливу за порушення правил, встановлених публічною адміністрацією
Рейні Х. [18]	скоординовані групові дії та взаємодія законодавчої, виконавчої та судової гілок влади в державних справах, які відіграють значну роль у формуванні державної політики та є частиною політичного процесу; відрізняються від адміністрування у приватному секторі і мають зв'язок із приватними групами та індивідами, що працюють у різних компаніях та громадах
Семенчук Т. [19, с. 388-389]	метод управління, який забезпечує надання суспільству послуг щодо законодавства та реалізацію обраної політики, яку втілюють відповідно до делегованих повноважень державні службовці у всіх напрямках прояву зазначеної політики
Авторське визначення	скоординовані групові дії інституцій публічної влади, що забезпечують виконання законів та діють в публічних інтересах відповідно до визначених стратегічних цілей

Визначення, що наведені у таблиці 1 дозволяють зробити висновки, що публічне адміністрування складається із сукупності елементів, що взаємопов'язані між собою (рис. 2).

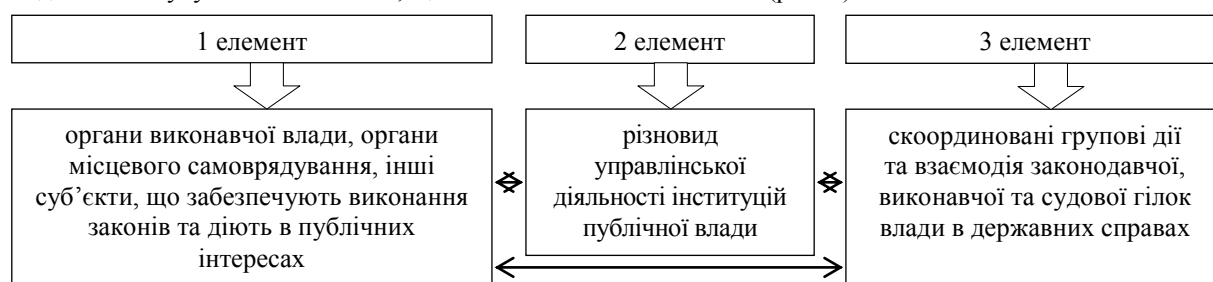


Рис. 2. Елементи публічного адміністрування

Враховуючи особливості публічного адміністрування відповідно до основ державного управління, ми вважаємо, що це скоординовані групові дії інституцій публічної влади, що забезпечують виконання законів та діють в публічних інтересах відповідно до визначених стратегічних цілей.

Класична теорія менеджменту у державному секторі реалізувалася на практиці через модель публічного адміністрування (англ. – public administration), неокласична теорія менеджменту – через модель публічного управління (англ. – public management), сучасна теорія менеджменту – через модель нового публічного управління (англ. – new public management) [17, с. 19].

Публічне адміністрування та публічне управління (англ. – public administration and public government) – два різновиди управлінської діяльності інституцій публічної влади, завдяки якій держава та громадянське суспільство забезпечують самокерованість (самоврядність) усієї суспільної системи та її розвиток у певному, визначеному напрямку. Вони позначають два різні, хоча і взаємно доповнювані та щільно пов'язані між собою види управлінської діяльності. І все ж, відносини публічного управління виникають у ході здійснення не лише адміністрування, а й у процесі публічності всієї державної управлінської діяльності [16, с. 305].

Розглядаючи співвідношення управління і адміністрування слід зазначити, що їх у публічному адмініструванні потрібно розглядати у органічній єдності (табл. 2 [9, с. 10]).

Таблиця 2

**Співвідношення визначень «управління» і «адміністрування»**

Поняття	Широке розуміння	Вузьке розуміння
Управління	Системи типів відносин і явищ, управління в неживій, живій природі та суспільстві	Технологія організації об'єкта управління задля досягнення мети, визначеної суб'єктом управління
Адміністрування	Адміністративно-державне управління: теорія та практика соціально-політичного менеджменту, політика управління суспільно-економічним життям у чітко структурованому вигляді	Розробка концепцій і вироблення стратегічних цілей, які відповідають певній організаційній політиці

Науковці продовжують сперечатись яке із понять ширше, проте зазвичай до ширшої категорії відносять управління, а адміністрування у публічному управлінні розглядають як функціональну ланку.

Термін «публічне управління» (англ. public management), який замінив термін «публічне адміністрування» (англ. public administration), вперше використав англійський державний службовець Десмонд Кілінг у 1972 р. [21, с. 15]. Аналіз існуючих підходів в науковій літературі щодо визначення поняття «публічне управління» наведено у табл. 3.

Враховуючи твердження наведені у табл. 3, необхідно зазначити, що публічне управління стосується ефективного функціонування всієї системи політичних інституцій. Тому ми вважаємо, що це система управлінських підходів і технологій макро та мезорівня, що забезпечує реалізацію функцій державних інституцій та налагоджує їх взаємодію із суспільством.

У літературі можна знайти багато різних визначень публічного адміністрування та публічного управління. У глосарії Програми розвитку ООН знаходимо твердження про те, що термін «публічне адміністрування» має два тісно пов'язаних значення [16, с. 20]:

1) цілісний державний апарат (політика, правила, процедури, системи, організаційні структури, персонал тощо), який фінансується за рахунок державного бюджету і відповідає за управління і координацію роботи виконавчої гілки влади та її взаємодію з іншими зацікавленими сторонами в державі, суспільстві та зовнішньому середовищі;

2) управління та реалізація різних урядових заходів, що пов'язані з виконанням законів, постанов та рішень уряду та управління, що пов'язане з наданням публічних послуг.

Таблиця 3

## Визначення поняття «публічне управління»

Автор, джерело	Визначення поняття
Кілінг Д. [21, с. 15]	це пошук у найкращий спосіб використання ресурсів задля досягнення пріоритетних цілей державної політики
Оболенський О., Мельник А. [11]	зорієнтоване на реалізацію публічних (загальних) інтересів і включає такі складові, як державне управління (суб'єктом є органи державної влади) і громадське управління (суб'єктом є громадські інституції)
Поллітт К. [22, с. 12-13]	може вживатися у щонайменше трьох основних значеннях: діяльність державних службовців і політиків (1), структури і процедури органів державної влади (2), системне вивчення чи то діяльності, чи то структур та процедур (3)
Понкін І. [13, с. 8]	відображає інтегральний системний механізм, підсистемами і елементами якого виступають політичні програмні орієнтири і пріоритети, нормативне регулювання, процедури, фінансовані державою або органами місцевого самоврядування централізовані і децентралізовані організаційно-управлінські структури та їх персонал, що відповідають за адміністрування діяльності у певній галузі суспільних відносин на національному, субнаціональному та місцевому рівнях
Пріфінер Дж., Прістнос Р. [23, с. 3]	це управління організацією та напрямком людських і матеріальних ресурсів для досягнення бажаних цілей
Семенчук Т. [19, с. 388]	взаємодія органів державної влади із суспільством у вигляді реалізації специфічних державних функцій з метою забезпечення соціально-політичного ефекту
Авторське визначення	система управлінських підходів і технологій макро- та мезорівня, що забезпечує реалізацію функцій державних інституцій та налагоджує їх взаємодію із суспільством

Джей М. Шавріц наголошує на тому, що належне публічне управління має бути сфокусоване на забезпеченні спроможності задля досягнення результатів [1]. На практиці, публічне управління включає діяльність, яка забезпечує ефективне функціонування всієї системи органів державної влади і органів місцевого самоврядування та передбачає широке залучення різних зацікавлених сторін до розробки і реалізації державної політики та впровадження системи взаємного контролю. Відповідно до теорії публічного управління діяльність уряду і неприбуткових організацій в деяких важливих питаннях є подібною до діяльності установ приватного сектора.

Таким чином, одні й ті самі управлінські інструменти, що максимізують ефективність та результативність роботи, можуть використовуватися як у приватному, так і у публічному секторах. Саме тому, відповідно до Програми розвитку ООН, роль менеджерів у публічному секторі полягає у тому, щоб «заохочувати працівників, а також представників широкої громадськості та окремих організацій, працювати разом для досягнення результатів, на які вони, можливо, мають незначний безпосередній вплив, зважаючи на децентралізацію влади» [1].

Дійсно, процеси децентралізації швидко змінюють практику управління на різних рівнях, однак науково-методичне забезпечення цих процесів (і особливо їх практична складова) не відповідають запитам сучасності.

**Висновки.** Враховуючи наведені позиції науковців щодо розуміння термінів «публічне управління» та «публічне адміністрування», доцільно сформулювати загальне бачення стосовно ідентичності, або відмінності наведених понять. Публічне управління є більш масштабною категорією, оскільки формується на системній основі і передбачає управлінське «різноманіття» ідей, поглядів, методів та інструментів. Відповідно, «публічне адміністрування» дещо обмежене колом функціональних обов'язків суб'єктів державних інституцій та має у пріоритеті нормативну складову, що у певних випадках обмежує «управлінську свободу» у рішеннях і діях.

## Література

1. Глосарій Програми розвитку ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.unpan.org/Directories/UNPublicAdministrationGlossary/>.
2. Енциклопедія державного управління : у 8 т. Т. 8: Публічне врядування / наук.-ред. кол. : В. С. Загорський [та ін.]. – Львів : ЛРІДУ, НАДУ, 2011. – 712 с.
3. Європеїзація публічного адміністрування в Україні в контексті європейської інтеграції : матеріали наук.-практ. конф. 17 груд. 2009 р., м. Дніпропетровськ / за заг. ред. Л. Л. Прокопенка. – Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2009. – 224 с.
4. Кілієвич О. Англо-український глосарій термінів і понять з аналізу державної політики та економіки / О. Кілієвич. – К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2003. – 510 с.
5. Колесникова К. Співвідношення державного управління та публічного адміністрування у процесі суспільної трансформації [Електронний ресурс] / К. Колесникова // Публічне управління. – Режим доступу : <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/putp/2013-3/doc/1/06.pdf>.

6. Колпаков В. К. Адміністративно-правові відносини: поняття і види [Електронний ресурс] / В. К. Колпаков // Юридичний науковий електронний журнал. – 2013. – № 1. – Режим доступу : [http://www.lsej.org.ua/1\\_2013/ukr/Kolpakov.pdf](http://www.lsej.org.ua/1_2013/ukr/Kolpakov.pdf).
7. Латинсько-український словар для середніх шкіл / уклад. Ю. Кобилянський. – Відень, 1912.
8. Мартиненко В. М. Демократичне врядування: проблеми теорії та практики / В. М. Мартиненко // Публічне управління: теорія та практика : зб. наук. пр. – Харків : ДокНа-укДержУпр, 2010. – № 1. – С. 16–22.
9. Менеджмент для публічної влади : навч. посіб. / за заг. ред. М. П. Бутка. – Ніжин : ТОВ «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2011. – 360 с.
10. Новий тлумачний словник української мови : у 4 т. 42000 слів / уклад. : В. Яременко, О. Сліпущко. – К. : Аконт, 2000. – Т. 3 (О-Р). – 927 с.
11. Оболенський О. Ю. Державне управління: підручник / О. Ю. Оболенський, А. Ф. Мельник // Вища освіта ХХ століття. – К. : Знання, 2009. – 582 с.
12. Обушна Н. І. Публічне управління як нова модель організації державного управління в Україні: теоретичний аспект / Н. І. Обушна // Ефективність державного управління. – 2015. – Вип. 44(1). – С. 53–63. – Режим доступу : [http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu\\_2015\\_44%281%29\\_8](http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2015_44%281%29_8).
13. Понкин И. В. Общая теория публичного управления. Избранные лекции / И. В. Понкин // Международный институт государственной службы и управления Российской академии народного хозяйства и государственной службы при Президенте Российской Федерации. – М., 2013. – 196 с.
14. Публічне адміністрування в Україні : навч. посіб. / В. Б. Дзюндзюк, О. Б. Коротич, Н. М. Мельтюхова та ін. ; [за заг. ред. В. В. Корженка, Н. М. Мельтюхової]. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2011. – 256 с.
15. Публічне адміністрування : навчальний посібник / О. М. Ястремська, Л. О. Мажник. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 132 с.
16. Публічне урядування: стан та тенденції становлення в Україні / Н. П. Дяченко // Ефективність державного управління. – 2014. – Вип. 39. – С. 303–309.
17. Публічне управління та адміністрування в умовах інформаційного суспільства: вітчизняний і зарубіжний досвід : монографія / за заг. ред. С. Чернова, В. Воронкової, В. Банаха, О. Сосніна, П. Жукаускаса, Й. Ввайнхардт, Р. Андрюкайтене ; Запоріж. держ. інж. акад. – Запоріжжя : ЗДІА, 2016. – 606 с..
18. Рейни Х. Дж. Анализ и управление в государственных организациях / Х. Дж. Рейни ; пер. с англ. – 2-е изд. – М. : ИНФРА-М, 2002. – 402 с.
19. Семенчук Т. Б. Сутність категорії «публічне адміністрування» та передумови її формування / Т. Б. Семенчук // Вісник економіки транспорту і промисловості : зб. наук.- практ. ст. – Х. : УДАЗТ, 2013. – Вип. 42. – С. 385–390.
20. Словник іншомовних слів / за ред. чл.-кор. АН УРСР О. С. Мельничука. – К., 1977.
21. Keeling D. Management in Government / D. Keeling. – London: Allen & Unwin, 1972.
22. Pollitt C. Public Management Reform: A Comparative Analysis / C. Pollitt, G. Bouckaert. – Oxford : University Press, 2004. – 240 p.
23. Pfifner J. M. Public Administration / J. M. Pfifner, R. Presthus. – New York : The Ronald Press Co., 1960. – P. 3.

### References

1. Hlosarii Prohramy rozvytku OON [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.unpan.org/Directories/UNPublicAdministrationGlossary/>.
2. Entsyklopediia derzhavnoho upravlinnia : u 8 t. T. 8: Publichne vriaduvannia / nauk.-red. kol. : V.S. Zahorskyi [ta in.]. – Lviv : LRIDU, NADU, 2011. – 712 s.
3. Ievropeizatsiia publicnogo administruvannia v Ukraini v konteksti yevropeiskoi intehratsii : materialy nauk.-prakt. konf. 17 hrud. 2009 r., m. Dnipropetrovsk / za zah. red. L. L. Prokopenka. – Dnipropetrovsk : DRIDU NADU, 2009. – 224 s.
4. Kiliievych O. Anhlo-ukrainskyi hlosarii terminiv i poniat z analizu derzhavnoi polityky ta ekonomiky / O. Kiliievych. – K. : Vyd-vo Solomii Pavlychko «Osnovy», 2003. – 510 s.
5. Kolesnykova K. Spivvidnoshennia derzhavnoho upravlinnia ta publicnogo administruvannia u protsesi suspilnoi transformatsii [Elektronnyi resurs] / K. Kolesnykova // Publichne upravlinnia. – Rezhym dostupu : <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/putp/2013-3/doc/1/06.pdf>.
6. Kolpakov V. K. Administratyvno-pravovi vidnosyny: poniattia i vydy [Elektronnyi resurs] / V. K. Kolpakov // Yurydychni naukovyi elektronnyi zhurnal. – 2013. – № 1. – Rezhym dostupu : [http://www.lsej.org.ua/1\\_2013/ukr/Kolpakov.pdf](http://www.lsej.org.ua/1_2013/ukr/Kolpakov.pdf).
7. Latynsko-ukrainskyi slovar dlia serednikh shkil / uklad. Yu. Kobylanskyi. – Viden, 1912.
8. Martynenko V. M. Demokratychnе vriaduvannia: problemy teorii ta praktyky / V. M. Martynenko // Publichne upravlinnia: teoriia ta praktyka : zb. nauk. pr. – Kharkiv : DokNa-ukDerzhUpr, 2010. – № 1. – S. 16–22.
9. Menedzhment dlia publichnoi vlady : navch. posib. / za zah. red. M. P. Butka. – Nizhyn : TOV «Vydavnytstvo «Aspekt- Polihraf», 2011. – 360 s.
10. Novyi tлумачnyi slovnyk ukrainskoi movy : u 4 t. 42000 sliv / uklad. : V. Yaremenko, O. Slipushko. – K. : Akonit, 2000. – T. 3 (O-R). – 927 s.
11. Obolenskyi O. Yu. Derzhavne upravlinnia: pidruchnyk / O. Yu. Obolenskyi, A. F. Melnyk // Vyscha osvita XX stolittia. – K. : Znannia, 2009. – 582 s.
12. Obushna N. I. Publichne upravlinnia yak nova model orhanizatsii derzhavnoho upravlinnia v Ukraini: teoretychnyi aspekt / N. I. Obushna // Efektyvnist derzhavnoho upravlinnia. – 2015. – Vyp. 44(1). – S. 53–63. – Rezhym dostupu : [http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu\\_2015\\_44%281%29\\_8](http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2015_44%281%29_8).
13. Ponkin I. V. Obschaya teoriya publichnogo upravleniya. Izbrannyye lektsii / I. V. Ponkin // Mejdunarodnyiy institut gosudarstvennoy slujbyi i upravleniya Rossiyskoy akademii narodnogo hozyaystva i gosudarstvennoy slujbyi pri Prezidente Rossiyskoy Federatsii. – M., 2013. – 196 s.

14. Publichne administruvannia v Ukraini : navch. posib. / V. B. Dziundziuk, O. B. Korotych, N. M. Meltiukhova ta in. ; [za zah. red. V. V. Korzhenka, N. M. Meltiukhovo]. – Kh. : Vyd-vo KharRI NADU «Mahistr», 2011. – 256 s.
15. Publichne administruvannia : navchalnyi posibnyk / O. M. Yastremska, L. O. Mazhnyk. – Kh. : KhNEU im. S. Kuznetsia, 2015. – 132 s.
16. Publichne uriaduvannia: stan ta tendentsii stanovlennia v Ukraini / N. P. Diachenko // Efektyvnist derzhavnoho upravlinnia. – 2014. – Vyp. 39. – S. 303–309.
17. Publichne upravlinnia ta administruvannia v umovakh informatsiinoho suspilstva: vitchyzniani i zarubizhnyi dosvid : monohrafiia / za zah. red. S. Chernova, V. Voronkovo, V. Banakha, O. Sosnina, P. Zhukauskasa, Y. Vvainkhardt, R. Andriukaitene ; Zaporiz. derzh. inzh. akad. – Zaporizhzhia : ZDIA, 2016. – 606 s.
18. Reyni H. Dj. Analiz i upravlenie v gosudarstvennykh organizatsiyah / H. Dj. Reyni ; per. s angl. – 2-e izd. – M. : INFRA-M, 2002. – 402 s.
19. Semenchuk T. B. Sutnist katehorii «publichne administruvannia» ta peredumovy yii formuvannia / T. B. Semenchuk // Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti : zb. nauk.- prakt. st. – Kh. : UDAZT, 2013. – Vyp. 42. – S. 385–390.
20. Slovnyk inshomovnykh sliv / za red. chl.-kor. AN URSR O.S. Melnychuka. – K., 1977.
21. Keeling D. Management in Government / D. Keeling. – London: Allen & Unwin, 1972.
22. Pollitt C. Public Management Reform: A Comparative Analysis / C. Pollitt, G. Bouckaert. – Oxford : University Press, 2004. – 240 p.
23. Rfifiner J. M. Public Administration / J. M. Rfifiner, R. Presthus. – New York : The Ronald Press Co., 1960. – P. 3.

Рецензія/Peer review : 15.05.2018

Надрукована/Printed : 06.06.2018

Рецензент: д. е. н., проф. Ковальчук С. В.